

Departament Wychowania i Promocji Obronności

135

DECYZJA Nr 289/MON/PSSS MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 28 września 2004 r.

w sprawie wprowadzenia do użytku służbowego „Wytycznych Ministra Obrony Narodowej do kształcenia obywatelskiego w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”

Na podstawie § 1 pkt 7 lit. c, d, e i § 2 pkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. Nr 94, poz. 426) oraz § 3 pkt 4 lit. a zarządzenia Nr 2/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 23 stycznia 2004 r. w sprawie rozszerzenia zakresu czynności osób zajmujących kierownicze stanowiska Ministerstwa Obrony Narodowej (Dz. Urz. MON Nr 1, poz. 2), w celu określenia zasad organizacyjnych, treści, form i metod kształcenia obywatelskiego w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz zapewnienia właściwej jego realizacji, ustala się, co następuje:

1. Wprowadza się do użytku służbowego „Wytyczne Ministra Obrony Narodowej do kształcenia obywatelskiego w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”, stanowiące załącznik do decyzji.

2. Traci moc decyzja Nr 149/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 września 1995 r. w sprawie określenia treści, form i metod kształcenia obywatelskiego w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Rozk. MON poz.138).

3. Decyzja wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

z upoważnienia
Ministra Obrony Narodowej

Podsekretarz Stanu
do spraw Społecznych: *M. Górski*

Załącznik do decyzji Nr 289/MON/PSSS
Ministra Obrony Narodowej
z dnia 28 września 2004 r. (poz. 135)

Wytyczne Ministra Obrony Narodowej do kształcenia obywatelskiego w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

Rozdział 1

Wstęp

Kształcenie obywatelskie jest integralną częścią oddziaływań wychowawczych i informacyjnych realizowanych w jednostkach (instytucjach) wojskowych, których celem jest przygotowanie żołnierzy do odpowiedzialnego i sumiennego wykonywania zadań służbowych w kraju i poza jego granicami, określonych w konstytucyjnych zasadach funkcjonowania demokratycznego państwa, rocie przysięgi wojskowej oraz innych obowiązujących aktach prawnych.

Udział w kształceniu obywatelskim jest służbową powinnością każdego żołnierza w trakcie pełnienia służby w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Jednakowo ważne wychowawczo jest programowe oddziaływanie

na żołnierzy poprzez dobór odpowiednich celów edukacyjnych, organizację i sprawny przebieg szkolenia oraz warunki służby w jednostce (instytucji) wojskowej.

Szczególną rolę w kształceniu obywatelskim spełniają jego organizatorzy i prowadzący, ich postawa w służbie, wiedza ogólna i humanistyczna oraz kompetencje zawodowe do kierowania i przewodzenia zespołami ludzkimi.

Rozdział 2

Zasady organizacyjne kształcenia obywatelskiego

1. Programowe kształcenie obywatelskie jest odrębnym przedmiotem szkoleniowym, które składa się z zagadnień i tematów z różnych dziedzin wiedzy, ważnych z punktu widzenia potrzeb państwa i jego obronności.

2. Zasadniczym celem kształcenia obywatelskiego żołnierzy jest:

- 1) ugruntowanie świadomości obronnej;
- 2) zrozumienie polskiej racji stanu i interesów narodowych;
- 3) pełna akceptacja gotowości do ponoszenia ofiar i dobrowolnych ograniczeń dla ochrony i obrony najwyższych wartości — niepodległości, suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz wolności obywatelskich;
- 4) ukształtowanie pozytywnych postaw współdziałania sojuszniczego.

3. Dowódca jednostki (instytucji) wojskowej odpowiada za organizację i przebieg kształcenia obywatelskiego.

4. Dowódca jednostki (instytucji) wojskowej na wniosek szefa sekcji personalno-wychowawczej (osoby odpowiedzialnej za kształcenie obywatelskie) ustala i zatwierdza program kształcenia obywatelskiego, wyznacza wykładowców spośród oficerów społeczno-wychowawczych, oficerów sztabu, dowódców pododdziałów oraz podoficerów (tylko w grupach podoficerów i szeregowych zawodowych), posiadających stosowne predyspozycje oraz odpowiednie przygotowanie merytoryczne i dydaktyczne (ukończone studia z zakresu m.in. pedagogiki, politologii, socjologii, historii).

5. Podstawę planowania zajęć i formułowania tematów stanowią załączniki do Wytycznych z tematami obowiązkowymi dla poszczególnych korpusów osobowych.

6. W procesie planowania zajęć dopuszczalne jest także realizowanie tematów do wyboru, uwzględniających specyfikę jednostki, związku taktycznego i rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”.

7. Tematyka zajęć kształcenia obywatelskiego jest opracowana w formie planu przez szefa sekcji personalno-wychowawczej, a w przypadku braku takiego stanowiska w jednostce (instytucji) wojskowej, przez żołnierza zawodowego odpowiedzialnego za kształcenie obywatelskie. Plan akceptuje dowódca jednostki.

8. W procesie kształcenia obywatelskiego należy odwoływać się do:

- 1) wartości konstytucyjnych — wolności i praw obywatelskich, reguł państwa prawa, poszanowania własności, wartości ustroju demokratycznego, idei samorządności, sprawiedliwości społecznej, niepodległości i suwerenności państwa;
- 2) tradycji narodowych i oręża polskiego ;
- 3) dorobku cywilizacyjnego oraz osiągnięć nauki i kultury polskiej;

- 4) uniwersalnych wartości leżących u podstaw cywilizacji europejskiej, w szczególności: wolności, równości, sprawiedliwości, pokoju, prawdy ;
- 5) zasad etyki i honoru żołnierza.

Rozdział 3

Kształcenie obywatelskie żołnierzy zawodowych

1. Podstawową formą kształcenia obywatelskiego żołnierzy zawodowych jest udział w seminariach, zgodnie z rocznymi planami szkolenia uzupełniającego żołnierzy zawodowych, w wymiarze:

- 1) oficerowie — 8 godzin w roku (2 godziny w kwartale);
- 2) podoficerowie — 20 godzin w roku (2 godziny w miesiącu, oprócz lipca i sierpnia);
- 3) szeregowi zawodowi — 20 godzin w roku (2 godziny w miesiącu oprócz lipca i sierpnia).

2. Wykaz tematów obligatoryjnie realizowanych w czasie zajęć z kształcenia obywatelskiego dla poszczególnych korpusów osobowych żołnierzy zawodowych określa załącznik Nr 1.

3. Podstawową jednostką dydaktyczną jest godzina zajęć (45 minut).

4. Do prowadzenia zajęć seminaryjnych z oficerami zaprasza się (w miarę możliwości) osoby będące specjalistami w danej problematyce, zarówno ze środowiska wojskowego, jak i cywilnego. Honoraria dla prelegentów wypłaca się ze środków finansowych jednostki (instytucji) wojskowej, przewidzianych na zadania zlecone.

5. W jednostkach i instytucjach nie posiadających etatowych oficerów społeczno-wychowawczych, dowódca powierza prowadzenie zajęć innym oficerom, posiadającym stosowną wiedzę i przygotowanie metodyczne.

6. Prowadzenie zajęć z podoficerami i szeregowymi zawodowymi można powierzyć podoficerom spełniającym wymogi, określone w zasadach organizacyjnych kształcenia obywatelskiego.

7. Żołnierze zawodowi uczestniczą w kształceniu obywatelskim zgodnie z przynależnością do korpusu osobowego.

8. Żołnierze rezerwy, odbywający ćwiczenia wojskowe, powinni brać udział w zajęciach kształcenia obywatelskiego, zgodnie z programem szkolenia, w zależności od przynależności do korpusu osobowego.

9. Terminy i czas zajęć z kształcenia obywatelskiego zamieszczane są w planach szkolenia uzupełniającego kadry.

10. Kandydaci na żołnierzy zawodowych oraz studenci i absolwenci szkół wyższych w czasie przeszkolenia wojskowego realizują tematykę z zakresu wiedzy obywatelskiej zgodnie z planami i programami nauki uczelni, szkół wojskowych i ośrodków szkolenia.

Rozdział 4

Kształcenie obywatelskie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej

1. Kształcenie obywatelskie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej oraz żołnierzy nadterminowej zasadniczej służby wojskowej należy prowadzić z wykorzystaniem zróżnicowanych metod nauczania, np. dyskusji, pogadank, wykładów oraz innych uzupełniających form, takich jak: zwiedzanie sal tradycji, muzeów, miejsc upamiętnionych walką i martyrologią narodu polskiego, pokazy filmów, podróże historyczno-wojskowe, wycieczki krajoznawcze, wizyty w instytucjach administracji państwowej i samorządowej, spotkania z weteranami oraz ludźmi nauki i kultury, itp.

2. Żołnierze rezerwy odbywający ćwiczenia wojskowe powinni brać udział w zajęciach z kształcenia obywatelskiego, zgodnie z programem szkolenia jednostki wojskowej.

3. Formy pozaaudytoryjne kształcenia obywatelskiego — realizowane w czasie wolnym, rozliczane są poprzez zsumowanie czasu przeznaczanego jedynie na efektywne zajęcia (np. zwiedzanie muzeum, zajęcia na polu bitewnym itp.) — w układzie rocznym.

4. Żołnierze zasadniczej służby wojskowej powinni mieć zapewnione nie mniej niż 8 godzin zajęć kształcenia obywatelskiego w miesiącu. W związku ze stopniowym skracaniem wymiaru zasadniczej służby wojskowej, ilość godzin przeznaczonych na kształcenie obywatelskie wynosi:

- 1) w trakcie 11 miesięcznej służby wojskowej — 88 godzin zajęć;
- 2) w trakcie 10 miesięcznej służby wojskowej — 80 godzin zajęć;
- 3) w trakcie 9 miesięcznej służby wojskowej — 72 godziny zajęć.

5. Wykaz tematów obligatoryjnie realizowanych w czasie zajęć z kształcenia obywatelskiego dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, określa załącznik Nr 2.

6. Podstawową jednostką dydaktyczną (rozliczeniową) są zajęcia w wymiarze 2 godzin lekcyjnych (2 x 45 min.).

7. Grupy kształcenia obywatelskiego dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, liczące maksymalnie 40 osób, należy tworzyć na szczeblu pododdziału.

8. Terminy i czas zajęć z kształcenia obywatelskiego zamieszczane są w planach zasadniczych przedsięwzięć oraz tygodniowych planach szkolenia (na okręgach Marynarki Wojennej — w dziennikach szkolenia oraz tygodniowych planach szkolenia).

9. Godziny wychowawcze, przeznaczone do dyspozycji dowódcy, należy realizować dwa razy w miesiącu po 1 godzinie, co dwa tygodnie w formie np.: pogadanki lub informacji bieżącej dotyczącej działalności profilaktyczno-wychowawczej. Godziny te należy uwzględniać w miesięcznych i tygodniowych planach szkolenia.

10. Liczba godzin wychowawczych przeznaczonych do dyspozycji dowódcy jest niezależna od limitu przeznaczanego na programowe kształcenie obywatelskie i wynosi odpowiednio:

- 1) w trakcie 11 miesięcznej służby wojskowej — 22 godziny;
- 2) w trakcie 10 miesięcznej służby wojskowej — 20 godzin;
- 3) w trakcie 9 miesięcznej służby wojskowej — 18 godzin.

11. W zależności od zapotrzebowania środowisk wojskowych możliwe jest organizowanie zajęć blokowych, ale tylko w przypadku stosowania zróżnicowanych form i metod przekazu.

12. Dopuszcza się możliwość rezygnacji z prowadzenia zajęć z kształcenia obywatelskiego w okresie rocznej obsługi sprzętu. Zajęcia zaległe należy zrealizować w innym terminie. Decyzję o sposobie i czasie realizacji tych zajęć podejmuje dowódca jednostki wojskowej.

13. Zasadniczą formą upowszechniania tradycji oręża polskiego powinien być pobyt żołnierzy, w zależności od miejsca stacjonowania jednostki wojskowej, w miejscach będących symbolami tradycji narodu polskiego, np.:

- 1) w Warszawie — zwiedzanie Grobu Nieznanego Żołnierza, Muzeum Wojska Polskiego, Zamku Królewskiego i Belwederu;
- 2) w Krakowie — zwiedzanie Zamku Królewskiego na Wawelu, Starego Miasta, Kopca Tadeusza Kościuszki, Kopca Józefa Piłsudskiego oraz Olean drów;
- 3) w Trójmieście — zwiedzanie Westerplatte, Poczty Polskiej w Gdańsku, Starego Miasta i Ratusza Gdańskiego, Katedry w Oliwie oraz Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni;

- 4) w Poznaniu i Gnieźnie — zwiedzanie Katedry, Starego Miasta i Cytadeli w Poznaniu oraz Katedry Gnieźnieńskiej;
- 5) we Wrocławiu — zwiedzanie Rynku Starego Miasta, Ostrowa Tumskiego, Muzeum Narodowego, Panoramy Racławickiej oraz zamków np. w Książu, Grodnie, Bolkowie;
- 6) w innych miejscach, które obrazują tradycję, historię i martyrologię narodu polskiego.

14. Za logistyczną stronę organizacji przejazdu i pobytu żołnierzy odpowiedzialny jest dowódca jednostki wojskowej. Za oprawę ceremonialną pobytu, opracowanie i realizację planu zwiedzania obiektów, w tym zabezpieczenie obsługi przez merytorycznie przygotowanych przewodników, odpowiedzialnymi są:

- 1) w Warszawie — dyrektor Domu Wojska Polskiego oraz dyrektor Muzeum Wojska Polskiego (podczas zwiedzania tej instytucji);
- 2) w Krakowie — kierownik Klubu 2 Korpusu Zmechanizowanego;
- 3) w Trójmieście — kierownik Klubu Marynarki Wojennej;
- 4) w Poznaniu i Gnieźnie — kierownik Klubu Garnizonowego w Poznaniu;
- 5) we Wrocławiu — kierownik Klubu Śląskiego Okręgu Wojskowego.

R o z d z i a ł 5

Działalność instruktorsko-metodyczna

1. Żołnierzy wyznaczonych do prowadzenia kształcenia obywatelskiego należy objąć systematyczną pomocą instruktorsko-metodyczną. Celem tej pomocy jest wzbogacanie ich wiedzy, rozwijanie umiejętności metodycznych, a także wymiana i upowszechnianie doświadczeń.

2. Podstawowymi formami pracy instruktorsko-metodycznej w zakresie kształcenia obywatelskiego są:

- 1) konferencje metodyczne — połączone z okresową oceną kształcenia obywatelskiego w podległych jednostkach (instytucjach) wojskowych;
- 2) instruktaże;
- 3) pomoc indywidualna.

3. Konferencje metodyczne służące wzbogacaniu wiedzy i doskonaleniu umiejętności pedagogicznych wykładowców kształcenia obywatelskiego powinny być organizowane przez:

- 1) Departament Wychowania i Promocji Obronności MON — dla jednostek bezpośrednio podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych — 1 raz w roku;
- 2) dowódców rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcę Garnizonu Warszawa — dla szefów oddziałów społeczno-wychowawczych, szefów wydziałów

społeczno-wychowawczych korpusów, okręgów wojskowych i flotylli (równorzędnych), szefów sekcji personalno-wychowawczych podporządkowanych jednostek wojskowych, szefów sekcji społeczno-wychowawczych Akademii Marynarki Wojennej, Wyższych Szkół Oficerskich, Centrów i Ośrodków Szkolenia — 1 raz w roku;

- 3) dowódców korpusów (SP), okręgów wojskowych — dla szefów wydziałów personalno-wychowawczych, szefów sekcji społeczno-wychowawczych związków taktycznych (równorzędnych), dowódców i szefów sekcji personalno-wychowawczych jednostek bezpośredniego podporządkowania oraz oficerów i podoficerów prowadzących zajęcia z kształcenia obywatelskiego w oddziałach Żandarmerii Wojskowej (oficerowie ci biorą udział w konferencjach organizowanych przez okręgi wojskowe) 1 raz w roku,
- 4) dowódców związków taktycznych (równorzędnych), Flotylli — dla szefów sekcji personalno-wychowawczych, oficerów społeczno-wychowawczych oraz pozostałych wykładowców prowadzących zajęcia z kształcenia obywatelskiego — 2 razy w roku.

4. Instruktaże są formą przygotowania wykładowców kształcenia obywatelskiego do przeprowadzenia konkretnych zajęć. Organizuje je dowódca jednostki wojskowej w wymiarze 2 godzin — 1 raz w miesiącu. Instruktaże prowadzi szef sekcji personalno-wychowawczej, a w przypadku braku takiego stanowiska w jednostce (instytucji), wyznaczony żołnierz zawodowy odpowiedzialny za kształcenie obywatelskie w jednostce wojskowej. Osoby te mają obowiązek prowadzenia dziennika przeprowadzonych konferencji metodycznych i instruktaży do zajęć. Oficerowie prowadzący zajęcia seminaryjne z oficerami uczestniczą w instruktażach co drugi miesiąc.

R o z d z i a ł 6

Rozliczanie kształcenia obywatelskiego

1. Działalność rozliczeniowo-zadaniową w zakresie kształcenia obywatelskiego organizują dowódcy jednostek w formie nadzoru służbowego. Ocenie podlega poziom zdobytej wiedzy, systematyczność zajęć, frekwencja oraz stan wykorzystywanej bazy dydaktyczno-metodycznej.

2. Wykładowcy kształcenia obywatelskiego mają obowiązek oceniania poziomu wiedzy uczestników zajęć, według ogólnie przyjętych zasad.

3. W trakcie inspekcji wojskowych i kontroli kompleksowych, efekty realizacji zajęć ocenia się przez pryzmat wyników uzyskanych ze sprawdzianów, cech moralno-bojowych i postaw obywatelskich żołnierzy. Kontroli podlega wiedza żołnierzy zdobyta w trakcie

zajęć realizowanych podczas kształcenia obywatelskiego, organizacja kształcenia, działalność instruktorsko-metodyczna, frekwencja podczas zajęć, stan bazy dydaktyczno-metodycznej i jej wykorzystanie oraz współpraca ze środowiskiem lokalnym. W czasie kontroli ocenia się również stosunek żołnierzy do tradycji oręża polskiego, w tym stan wiedzy żołnierzy z historii i tradycji jednostki, stan bazy służącej ich kultywowaniu (w tym prowadzenie kroniki lub opracowanie zarysu historii jednostki) oraz jej wykorzystanie w działalności społeczno-wychowawczej.

4. Dokonując oceny kształcenia obywatelskiego w czasie inspekcji i kontroli, przeprowadza się sprawdziany, w formie ustnej lub pisemnej, z wybranych zagadnień jakie zostały zrealizowane w trakcie zajęć. Tematyka ta powinna być zgodna z tematami zawartymi w załącznikach do wytycznych.

5. Jednostką organizacyjną, właściwą w zakresie nadzorowania, programowania, koordynowania

i oceny kształcenia obywatelskiego jest Departament Wychowania i Promocji Obronności MON.

6. Departament Wychowania i Promocji Obronności dokonuje :

- 1) rocznej oceny efektywności kształcenia obywatelskiego w Siłach Zbrojnych RP (załącznik Nr 3), którą przedstawia Ministrowi Obrony Narodowej za pośrednictwem Podsekretarza Stanu ds. Społecznych;
- 2) okresowego opracowania i rozesłania do dowództw rodzajów Sił Zbrojnych RP, Dowództwa Garnizonu Warszawa i Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej wykazu tematów zawartych z załącznikami według następujących zasad:
 - a) tematy zajęć dla żołnierzy zawodowych — 1 raz w roku w terminie do 30 września,
 - b) tematy zajęć dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej — 1 raz na dwa lata w terminie do 30 września.

Załączniki do „Wytycznych Ministra Obrony Narodowej do kształcenia obywatelskiego w Siłach Zbrojnych RP”

Załącznik Nr 1

Tematyka zajęć seminaryjnych dla oficerów oraz zajęć dla podoficerów i szeregowych zawodowych realizowana obligatoryjnie

A. Tematyka zajęć seminaryjnych dla oficerów realizowana obligatoryjnie:

1. Uprawnienia i obowiązki przełożonych w kształtowaniu dyscypliny wojskowej oraz zasady odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej żołnierzy — 2 godz.

2. Stosowanie międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych w walce. Ochrona dóbr kultury na wypadek zagrożeń czasu wojny i pokoju w prawie międzynarodowym — 2 godz.

Razem 4 godziny zajęć obligatoryjnych. Pozostałe 4 godziny należy wykorzystać w ramach kształcenia obywatelskiego, dostosowując problematykę zajęć stosownie do potrzeb. Tematykę ustalają dowódcy poszczególnych szczebli dowodzenia.

B. Tematyka zajęć dla podoficerów zawodowych realizowana obligatoryjnie:

1. Przywództwo a dowodzenie — 2 godz.

2. Adaptacja do służby wojskowej. Czynniki sprzyjające szybkiej adaptacji. Zaburzenia psychiczne — klasyfikacja i sposoby rozpoznawania — 2 godz.

3. Problemy narkomanii. Rodzaje środków uzależniających. Profilaktyka i postępowanie z żołnierzami okazjonalnie używającymi narkotyków — 2 godz.

4. Profilaktyka alkoholowa. Społeczne i prawne problemy spożywania alkoholu w wojsku — 2 godz.

5. Wyróżnianie i reagowanie przez przełożonych na naruszenia dyscypliny wojskowej — zasady, uprawnienia i obowiązki — 2 godz.

6. Zasady odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej żołnierzy oraz ich uprawnienia w postępowaniu dyscyplinarnym — 2 godz.

7. Przemoc i patologie w środowisku wojskowym — sposoby przeciwdziałania tym zjawiskom — 2 godz.

8. Stosowanie międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych w walce. Ochrona dóbr kultury na wypadek zagrożeń czasu wojny i pokoju w prawie międzynarodowym — 2 godz.

Razem 16 godzin zajęć obligatoryjnych. Pozostałe 4 godziny należy wykorzystać w ramach kształcenia obywatelskiego, dostosowując problematykę zajęć stosownie do potrzeb. Tematykę ustalają dowódcy poszczególnych szczebli dowodzenia.

Załącznik Nr 1 (cd.)

C. Tematyka zajęć dla szeregowych zawodowych realizowana obligatoryjnie:

1. Polskie symbole narodowe i wojskowe barwy narodowe, hymn państwowy. Orzeł Biały, orły rodzajów Sił Zbrojnych — 2 godz.
2. Tradycje jednostki wojskowej, jej rodowód, patron, nazwa wyróżniająca, symbolika — 1 godz.
3. Zasady odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej żołnierzy oraz ich uprawnienia w postępowaniu dyscyplinarnym — 2 godz.
4. Rodzaje wyróżnień i form uznania dla żołnierzy, pododdziałów i oddziałów — 1 godz.
5. HIV/AIDS zagrożenie XXI wieku — 1 godz.
6. Problemy społeczne w grupie, drużynie i pododdziale. Uzależnienia, alkohol, narkotyki oraz ich wpływ na przestępstwa i wykroczenia w wojsku — 2 godz.

7. Rola właściwych stosunków interpersonalnych w wojsku, budowanie koleżeńskich postaw w służbie — 1 godz.

8. Charakterystyka patologii społecznych. Przenikanie zjawisk patologicznych do środowiska wojskowego — 2 godz.

9. Zasady zachowania się żołnierzy w walce wynikające z międzynarodowego prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych — 2 godz.

10. Udział Wojska Polskiego na frontach II wojny światowej — 2 godz.

11. Miejsca chwały oręża polskiego. Rola wybitnych wodzów i dowódców w historii państwa polskiego — 2 godz.

Razem 18 godzin zajęć obligatoryjnych. Pozostałe 2 godziny należy wykorzystać w ramach kształcenia obywatelskiego, dostosowując problematykę zajęć stosownie do potrzeb. Tematykę ustalają dowódcy poszczególnych szczebli dowodzenia.

Załącznik Nr 2

Tematyka zajęć z kształcenia obywatelskiego dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej realizowana obligatoryjnie

A. Tematyka zajęć dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej realizowana obligatoryjnie w pierwszym etapie szkolenia (okres szkolenia podstawowego):

1. Prawne podstawy służby wojskowej — 1 godz.
2. Tradycje jednostki wojskowej, jej rodowód, patron, nazwa wyróżniająca, symbolika — 1 godz.
3. Prawa i wolności obywatelskie w warunkach służby wojskowej — 1 godz.
4. Odpowiedzialność żołnierzy za naruszanie prawa i dyscypliny wojskowej — 1 godz.
5. Historia i współczesność garnizonu — 1 godz.
6. Barwy narodowe, hymn państwowy. Orzeł Biały — symbol narodu i Wojska Polskiego, orły rodzajów Sił Zbrojnych — 1 godz.
7. Sztandar wojskowy — symbolem honoru, męstwa i sławy — 1 godz.
8. Przysięga wojskowa — 1 godz.

B. Tematyka zajęć dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej realizowana obligatoryjnie w dalszym etapie szkolenia:

1. Konstytucyjne uprawnienia organów władzy państwowej w systemie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej — rola Parlamentu, Prezydenta, Rady Ministrów oraz poszczególnych resortów — 2 godz.
2. Zadania i struktura rodzajów Sił Zbrojnych RP — 1 godz.
3. Zasady odpowiedzialności za naruszenia prawa — 2 godz.
4. Odpowiedzialność żołnierzy za przestępstwa i wykroczenia związane ze służbą wojskową — 2 godz.
5. Przestępstwa przeciwko zasadom postępowania z podwładnymi, młodszymi stopniem lub stażem służby — 2 godz.
6. Patologie społeczne w wojsku, rozpoznawanie i profilaktyka — 2 godz.

Załącznik Nr 2 (cd.)

7. Negatywne społecznie i zdrowotne skutki używania narkotyków — 2 godz.

8. Program profilaktyczny w dziedzinie problemów alkoholowych — zajęcia praktyczne w ramach programu Korekta — 2 godz.

9. HIV/AIDS zagrożenie XXI wieku — 2 godz.

10. Stres w służbie wojskowej. Sposoby radzenia sobie z nim — 2 godz.

11. Ćwiczenia relaksacyjne dotyczące indywidualnych technik redukcji stresu — 1 godz.

12. Możliwości uczestnictwa żołnierzy w życiu kulturalnym jednostki wojskowej i garnizonu — 2 godz.

13. Rodzaje wyróżnień i form uznania dla żołnierzy, pododdziałów i oddziałów — 1 godz.

14. Uprawnienia żołnierzy w postępowaniu dyscyplinarnym — 2 godz.

15. Podstawy i problemy ochrony środowiska naturalnego — 2 godz.

16. Kształtowanie się państwa polskiego na przestrzeni IX—XII wieku. Rola czynnika wojskowego w budowaniu struktur państwowych — 4 godz.

17. Miejsca chwały oręża polskiego. Rola wybitnych wodzów i dowódców w historii państwa polskiego — 6 godz.

18. Udział żołnierzy polskich w walkach na frontach II wojny światowej — 4 godz.

19. Polskie Państwo Podziemne w latach 1939—1945 — 2 godz.

20. Udział Wojska Polskiego w działaniach Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz w międzynarodowych siłach pokojowych — 2 godz.

21. Zasady zachowania się żołnierzy w walce wynikające z międzynarodowego prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych — 4 godz.

22. Czym jest Unia Europejska? Perspektywy rozwoju Polski w zjednoczonej Europie — 2 godz.

23. Polityka bezpieczeństwa w Unii Europejskiej. Rola państw—członków UE w likwidacji przejawów konfliktów politycznych, społecznych i etniczno—religijnych — 2 godz.

Razem 61 godzin zajęć obligatoryjnych. Pozostałe godziny należy wykorzystać na przeprowadzenie zajęć związanych z rocznicami ważnych wydarzeń i potrzebami działalności wychowawczej w pododdziale. Tematykę ustalają dowódcy poszczególnych szczebli dowodzenia.

C. Tematyka zajęć dla pododdziałów przygotowanych do uczestnictwa w misji pokojowej:

1. Historia udziału Polski w międzynarodowych operacjach pokojowych.

2. Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych w kontekście zadań misji.

3. Odpowiedzialność karna i dyscyplinarna żołnierzy pełniących służbę poza granicami kraju.

4. Międzynarodowe reguły prowadzenia walki zbrojnej.

5. Społeczno—kulturowa charakterystyka rejonu wykonywania misji.

6. Zasady i warunki służby w polskim kontyngencie wojskowym.

7. Charakterystyka kontyngentów narodowych biorących udział w misji.

Tematy traktować należy jako propozycje. Realizować w wymiarze określonym w planie przygotowania pododdziałów do misji.

.....
nazwa jednostki wojskowej /instytucji/

OCENA EFEKTYWNOŚCI KSZTAŁCENIA OBYWATELSKIEGO
za rok

1. Ilość grup kształcenia obywatelskiego:
 - a) oficerów,
 - b) podoficerów,
 - c) szeregowych zawodowych,
 - d) żołnierzy zasadniczej służby wojskowej.
2. Ilość wykładowców kształcenia obywatelskiego, w tym:
 - a) oficerów społeczno-wychowawczych,
 - b) pozostałych oficerów,
 - c) podoficerów.
3. Ocena frekwencji podczas zajęć z kształcenia obywatelskiego.
4. Oceny za poddział z zakresu kształcenia obywatelskiego, uzyskane w czasie inspekcji oraz kontroli kompleksowych i problemowych.
5. Opisowa ocena poziomu wiedzy obywatelskiej ustalona przez wykładowców kształcenia obywatelskiego.
6. Ilość środków finansowych przeznaczonych na zakup literatury, materiałów i usług dotyczących kształcenia obywatelskiego (ze środków własnych jednostki).
7. Stosowanie pozaaudytoryjnych form zajęć.
8. Praca instruktorsko-metodyczna z wykładowcami kształcenia obywatelskiego:
 - a) ilość przeprowadzonych konferencji metodycznych, ich tematyka oraz liczba uczestników,
 - b) realizacja comiesięcznych instruktaży dla wykładowców kształcenia obywatelskiego.
9. Wnioski z przebiegu i efektów kształcenia obywatelskiego.
10. Propozycje w zakresie:
 - a) zasad organizacyjnych kształcenia obywatelskiego,
 - b) tematyki zajęć dla poszczególnych korpusów osobowych na następny rok szkoleniowy.

Dowódca

.....

U w a g a : Termin przesłania materiału oceniającego efektywność kształcenia obywatelskiego przez dowódców rodzajów Sił Zbrojnych, Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej i Dowódcę Garnizonu Warszawa – do dnia 20 lutego.